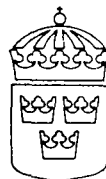

Jordbruksutskottets betänkande

1987/88:4

om fiske

JoU
1987/88:4

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet ett antal motioner från allmänna motions-tiden om skilda fiskefrågor. Dessa avser den allmänna fiskeripolitiken och fisktillgången i Östersjön, fiskeristyrelsens laboratorier, vattenbruk, laxfisket, kräftor och handredskapsfiske. Med anledning av motioner (m, fp, c) föreslår utskottet ett tillkännagivande av innehåll att frågan om inrättande av ett Östersjölaboratorium utreds med inriktning i första hand på forskning och undersökningar av kustvattenmiljön och det kustnära fisket. I övrigt avstyrks motionerna. Till betänkandet är fogat tre reservationer (m, fp, c) och ett särskilt yttrande (m).

Motioner

Motion 1985/86:Jo258 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 7), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en statlig fiskepolitik med sikte på att bättre utnyttja havets resurser utifrån ekologiska hänsyn.

Motion 1986/87:Jo250 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 5 och 6) med hänvisning till vad som anförs i motion 1986/87:A466.

5. att riksdagen beslutar upphäva lagen om fritt handredskapsfiske längs ostkusten,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om vattenbruk.

Motion 1986/87:Jo278 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 7), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om en statlig fiskepolitik med sikte på att bättre utnyttja havets resurser utifrån ekologiska hänsyn.

Motion 1986/87:Jo305 av Karl-Anders Petersson (c), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av ett Östersjölaboratorium, lokaliserat till Karlskrona, och att fiskeristyrelsen ges i uppdrag att skyndsamt utarbeta förslag till Östersjölaboratorium i Karlskrona.

Motion 1986/87:Jo402 av Britta Bjelle (fp), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till regler för laxfisket i enlighet med vad i motionen anförts.

Motion 1986/87:Jo403 av Erik Holmkvist (m), vari yrkas att riksdagen beslutar om förbud för fiske med drivlinor under tiden den 15 september till 31 december varje år.

Motion 1986/87:Jo404 av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (m), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder och bestämmelser för att hindra olämpligt trålfiske i Väneren.

Motion 1986/87:Jo405 av Göthe Knutson (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att fiskeristyrelsen får i uppdrag att utfärda bestämmelser om burfiske efter havskräfta på Västkusten varvid icke yrkesverksamma fiskare maximalt får inneha tre burar medan yrkesfiskare tillåts obegränsat antal.

Motion 1986/87:Jo407 av Ylva Annerstedt (fp), vari yrkas att riksdagen beslutar att upphäva förbudet att sälja kräftor under vissa delar av året.

Motion 1986/87:Jo408 av Nils-Olof Gustafsson (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om verksamheten vid Kälarne Fiskeriförsöksstation.

Motion 1986/87:Jo409 av Bengt-Ola Rytting m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av utredning av förutsättningarna för fritt fiske med metspö.

Motion 1986/87:Jo412 av Karl-Gösta Svenson (m), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett minskat totaluttag av torsk i Östersjön,
2. att riksdagen beslutar om försöksutsättning av torskungar i södra Östersjön,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om etablering av ett Östersjölaboratorium i Karlskrona.

Motion 1986/87:Jo413 av Lennart Alsén (fp), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om översyn av systemet med utbyteskvoter,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en samordning av den svenska fiskeripolitiken,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en utbyggnad av havsfiskelaboratoriets verksamhet för Östersjön samt inrättande av avdelning i Karlskrona,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av insatser för att säkra torskens reproduktion.

Motion 1986/87:Jo414 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 1, 2, 4 och 5),

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bättre lönsamhet för fisket,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om gränsdragningen i Östersjön och fiskeövervakningen av svensk fiskezon.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att handeln med i första hand EG med fisk och fiskprodukter bör ske på lika villkor,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om yrkesfisket i insjöarna.

Motion 1986/87:Jo415 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87:Bo508, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lagen (1985/86:138) om ändring i lagen (1959:596) om rätt till fiske bör upphävas samtidigt som föreskrifter om fiskevårdsområden fastställs i enlighet med vad som i motionen anförts.

Motion 1986/87:Jo416 av Elving Andersson och Kjell A. Mattsson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 2 och 4),

2. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående katastrofbistånd till musselodlare,

4. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om införande av ett vattenbrukslån.

Motion 1986/87:Jo423 av Ralf Lindström m. fl. (s, m, fp, c), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en utvärdering av ålljustring som fiskemetod.

Motion 1986/87:Jo834 av Siw Persson m. fl. (fp), vari yrkas med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87:A490, såvitt nu är i fråga (yrkande 5), att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts med syfte att skapa en marknadsekonomisk utvecklingsgrupp för fiskerieringen.

Utskottet

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motioner om fiske, vilka väckts under allmänna motionstiden i januari 1987. Ett motionsyrkande från januari 1986 behandlas även. I ärendet har inkommit en skrivelse från Blekinge Kust- och Skärgårdsförening.

Fiskeripolitiken

Fiskeripolitiken grundar sig på ett beslut av riksdagen år 1978 (prop. 1977/78:112, JoU 23). Detta har sedermera bekräftats vid olika tillfällen, bl. a. våren 1985 (prop. 1984/85:143, JoU 32).

Grundläggande är att vatten- och fisktillgångar utnyttjas på sådant sätt att de långsiktigt kan medverka till livsmedelsförsörjningen och till välståndet i övrigt.

Målet för fiskeripolitiken är att skapa förutsättningar för att de som är

sysselsatta i fiskerinäringen kan få både en ekonomisk och en social standard som är jämförbar med den som erbjuds inom andra näringar och trygghet i arbetet, samtidigt som konsumenterna erbjuds fisk av god kvalitet till rimliga priser. Inom de gränser som ges av en ansvarsfull hushållning med fisktillgångarna bör fisket bedrivas så effektivt som möjligt och fångsterna bestämmas av möjligheterna till en lönsam och stabil avsättning. Samtidigt bör hänsyn tas till behovet av sysselsättning främst i kust- och skärgårdsområden där fisket har stor regionalpolitisk betydelse.

I fiskeriverkets målplan -87 beskrivs de allmänna förutsättningarna för yrkesfisket på följande sätt.

Saltsjöfiskets sammanlagda fångst uppgick år 1986 till 201 000 ton, (landad vikt) varav 27 000 ton direkt landades i utlandet. Fångsten utgjordes kvantitetsmässigt till 44 % av sill/strömning, 27 % var torskfisk, och 25 % skrapfisk. Värde mässigt svarade torsken för 40 %, sill/strömning 22%, och skaldjur 14 %. Förstahandsvärdet uppgick till 699 Mkr. Jämfört med 1985 har kvantiteten minskat med ca 24 000 ton medan värdet har ökat med ca 20 Mkr.

Den totala importen av fisk- och fiskprodukter uppgick 1986 till 2,4 miljarder kr medan exporten uppgick till 655 Mkr. Den största enskilda importprodukten var fiskmjöl och därefter olika slag av beredda produkter. Den största enskilda exportprodukten var färsk fisk och sedan kommer olika slag av beredda produkter.

De svenska konsumenterna köpte 1984 för ca 5,3 miljarder kr. fisk- och skaldjursprodukter. Detta var ca 27 % av köttkonsumtionens värde.

Väsentliga förändringar har skett i det internationella fisket de senaste åren. Den mest påtagliga förändringen är att sillfisket i Nordsjön åter kommit igång i stor skala. Detta innebär en starkt ökad konkurrens för det svenska sillfisket, som traditionellt har varit vårt mest betydelsefulla fiske.

Sedan mitten av 1970-talet har vårt fiske begränsats genom den indelning av haven i nationella fiskezoner som då skedde. Genom avtal med andra länder kan ändå ett visst fiske upprätthållas i andra länders zoner.

Fisket efter lax och torsk i Östersjön har sådan omfattning att beståndssituationen har försämrats. Detta sammanhänger med avsaknaden av överenskomelser om detta fiske inom ramen för fiskerikommissionen för Östersjön. Sverige för därför nu direkta förhandlingar med andra östersjöländer i denna fråga. Vad gäller lax avses i första hand den del av beståndet som är självreproducerande.

Den ökande tillförseln av fisk på den internationella fiskmarknaden leder också till ett större utbud i vårt land. Konkurrenssituationen för svenskt fiske och fiskberedningsindustri har därigenom skärpts också på den inhemska marknaden.

Tillförseln av sill har också ökat på den europeiska marknaden under det senaste året och bedöms komma att öka ytterligare under de närmaste åren. Europamarknaden anses kunna ta emot ca 400 000 ton sill om året för konsumtionsändamål. Med det ökade utbudet av sill har priserna fallit och de bedöms bli pressade under överskådlig tid. Konsumtionen av sill/strömning bedöms kunna öka i Sverige i begränsad utsträckning under förutsättning av en bättre marknadsföring och distribution.

Goda kunskaper om de långsiktiga fångstförutsättningarna för intressanta fiskarter och om samspelet mellan olika fiskbestånd är en nödvändig förutsättning för att göra en riktig dimensionering av fisket, och i dess förlängning, av fiskets serviceindustrier. Även påverkan genom miljöförändringar såsom övergödning och försurning måste vägas in i bilden. Dimensio-

neringen ligger till grund för styrelsens arbete med kvotförhandlingar, yrkesfiskets licensiering, fiskeregleringar, biologiska åtgärder för att kompensera fiskebortfall, fördelning av det statliga stödet till fisket m. m. Arbetet med dimensioneringsfrågorna är en kontinuerlig uppgift för fiskeriverket. Aktuella problem av särskild vikt är svårigheterna i det minskande torskbeståndet i Östersjön, marknaden för sillfisket samt vidmakthållandet av laxfisket i Östersjön.

Fiskeripolitiska frågor tas upp i flera motioner.

I motionerna 1985/86:Jo258 (yrkande 7) och 1986/87:Jo278 (yrkande 7) framhåller Lars Werner m. fl. (vpk) att såväl näringsmässiga som andra skäl talar för att livsmedelspolitiken bör främja en ökad produktion och konsumtion av fisk och fiskprodukter. Fisket kan spela större roll i folkhushållet om vi etablerar en statlig fiskepolitik – där hänsyn tas till de stora skillnaderna i öst- och västkustfiske – med sikte på att bättre utnyttja havets resurser och med ekologiska hänsyn för att ge arbete och försörjning, anför motionärerna. Riksdagen bör därför rikta ett tillkännagivande till regeringen om fiskeripolitiken med sikte på att bättre utnyttja havets resurser utifrån ekologiska hänsyn.

Utskottet instämmer i den bedömning som görs i motionerna om värdet av fisk som livsmedel. Konsumtionen av fisk och fiskprodukter bör således uppmuntras som ett led i livsmedelspolitiken. Utskottet har heller ingen invändning emot vad motionärerna anför om fiskeripolitikens inriktning. Som framgår av vad som inledningsvis anförts om den av riksdagen antagna fiskeripolitiken och hur denna omsätts i praktiken av fiskeristyrelsen innebär de förslag som framställs i motionerna ingen större avvikelse jämfört med vad som gäller i dag. Någon anledning för riksdagen att göra något särskilt uttalande med anledning av motionerna, såvitt nu är i fråga, föreligger således icke.

I motion 1986/87:Jo414 framhåller Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) att det krävs en acceptabel och stabil lönsamhet för att bibehålla och utveckla ett livskraftigt svenskt fiske. Det normprissystem som nu fungerat under ett antal år behöver ses över. Ökad lönsamhet bör eftersträvas för sill- och strömmingsfisket (yrkande 1). Bl. a. för att skydda olika fiskarter vid reproduktionen är det angeläget att överenskommelse om gränsdragningen mellan Sverige och Sovjetunionen snarast träffas på ett för svenska fiskare tillfredsställande sätt. Därigenom skulle fisket i den nuvarande vita zonen kunna regleras. Övervakningen i fisket i svensk fiskezon bör bedrivas med stor skärpa (yrkande 2). Motionärerna framhåller vidare att det råder obalans mellan export och import av fiskprodukter enligt det svenska handelsavtalet med EG. Det är angeläget att ansträngningar görs för att handeln med fisk och fiskprodukter mellan i första hand EG och Sverige skall ske på lika villkor. Detta bör ges regeringen till känna (yrkande 4). Slutligen yrkar motionärerna att yrkesfisket ges tillgång till fiskevatten i insjöar – i första hand vatten som ägs av stat och kommun. Därigenom skulle en god fiskevård kunna bedrivas (yrkande 5).

Utskottet får anföra följande med anledning av motionen.

I samband med riksdagens behandling av fiskprisregleringen för regleringsåret 1987/88 aviserades en översyn av normprissystemet (prop. 1986/

87:137, JoU 23). Samtidigt beslöts om åtgärder och bidrag ägnade att öka lönsamheten av sill- och strömmingsfisket. Ett särskilt stöd infördes på försök åt sillexporten till statshandelsländer. Vidare beslöt riksdagen om ett regionalt stöd i form av ett fast pristillägg som skall utgå för vissa slag av konsumtionsfisk vid syd- och ostkusten. De åtgärder som således vidtagits synes i hög grad vara ägnade att tillgodose syftet med yrkande 1 i motionen. Yrkandet avstyrks således.

Vad gäller frågan om reglering av den vita zonen i Östersjön har utskottet erfarit att förhandlingar pågår mellan Sverige och Sovjetunionen i gränsdragningsfrågan. Enligt utskottets mening är det angeläget att förhandlingarna leder till resultat som tillgodoser Sveriges intressen. Berörd del av yrkande 2 bör icke föranleda något uttalande av riksdagen.

Överläggningar har nyligen – på jordbruksministerns initiativ – förts mellan berörda svenska parter om övervakningen av fisket i svensk fiskezon. Utskottet utgår från att regeringen och övriga ansvariga fortlöpande följer dessa frågor och vid behov vidtar behövliga åtgärder. Något särskilt uttalande från riksdagens sida påkallas således icke heller vad gäller yrkande 2 i motionen såvitt avser övervakningen av svensk fiskezon.

När det gäller utrikeshandeln innehåller Sveriges uppgörelse med EG, som motionärerna påpekar, en obalans så till vida som EG:s fiskprodukter åtnjuter tullfrihet i Sverige medan motsvarande icke gäller för den svenska fiskexporten (i princip) till EG. Sedan ett par år finns dock avtal om tullfrihet för vissa svenska kontingenter (främst sill och fiskkonserver) till EG. I gengäld har EG:s fartyg fått tillträde till svensk fiskezon. Enligt vad utskottet erfarit har de svenska myndigheterna numera direktkontakt med EG-kommissionen i frågor som gäller den praktiska uppföljningen av detta avtal. Utskottet utgår från att regeringen uppmärksamt följer den vidare utvecklingen på området och vakar över att fisket ges erforderligt stöd i utrikeshandeln. Något riksdagsuttalande i frågan ter sig icke påkallat. Yrkande 4 i motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

Utskottet delar i viss utsträckning motionärernas uppfattning att fiskevärden i många insjövatten mår väl av att fisket upplåts för yrkesfisket. Enligt vad som redovisats av fiskeristyrelsen förekommer det också i betydande omfattning att kommuner och staten upplåter sina vatten åt yrkesfisket. Däremot har yrkesfiskare enligt uppgift i flera fall haft svårigheter att förvärva fiskerätt i privatägda enskilda vatten. Enligt utskottets mening saknas anledning för riksdagen att göra något generellt uttalande i dessa frågor. Ofta torde yrkesfiskets och sportfiskets intressen nära sammanfalla, medan avvägningen i andra fall, där intressemotsättningar finns, måste ske med beaktande av de faktorer som föreligger i varje enskilt fall. Utskottet avstyrker således motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 5).

I ett par motioner framställs yrkanden om skydd åt torsken i Östersjön m. m. Enligt motion 1986/87:Jo412 av Karl-Gösta Svenson (m) har torskfångsterna i Östersjön minskat, sannolikt beroende på för stora fiskeuttag men även på att bestånden påverkas av föreningarna i Östersjön. Mot den bakgrunden yrkar motionären att totaluttaget av torsk i Östersjön minskar (yrkande 1) samt att riksdagen beslutar om försöksutsättning av torskungar i södra Östersjön (yrkande 2). Torskfiskets problem behandlas även i motion

1986/87:Jo413 av Lennart Alsén (fp). Enligt motionen försvåras och omöjliggörs ett rationellt och lönsamt svenskt fiske efter torsk med krok och garn av det trålfiske som av utländska fiskare bedrivs i kustvattnen med stöd av ett system med utbyteskvoter. Detta system bör ses över (yrkande 1). Vidare bör en särskild samordnare avseende fiskefrågor tillsättas inom jordbruksdepartementet (yrkande 2). Särskilda insatser bör göras för att säkra torskens reproduktion (yrkande 4).

Utskottet vill som en allmän kommentar till vad som anförs i motionerna om torskfisket erinra om att torskutgången i Östersjön erfarenhetsmässigt varierar kraftigt. Efter några mycket goda reproduktionsår under 1970-talet gav torskfisket rekordfångster under 1980-talets första år. De fångster som nu tas betecknas av fiskerisakkunniga som normala. Fiskeansträngningen är dock fortfarande mycket stor, och enligt fiskeristyrelsen föreligger risk för ytterligare nedgång av beståndet. Frågorna om torskbeståndets storlek följs noga av styrelsen. De är varje år föremål för överläggningar vid förhandlingarna i Warszawa med fiskerikommissionen för Östersjön. Vid årets session som nyligen hållits enades strandstaterna om samma fångstmängd och zonfördelning under 1988 som i år vad gäller sill/strömning och skarpsill. Liksom i fjol misslyckades man att nå en uppgörelse beträffande torsk och lax. Viss framgång noterades dock vad gäller fångstmetoder. Bl. a. beslöt man om större nätmaskor vid torskfiske.

Enligt uppgift har utsättning av torskungar i bl. a. danska och norska vatten givit så magra resultat att fiskeristyrelsen frångått tanken på att göra försök i svenska vatten.

Som framgår av det anförda är frågan om torskreproduktionen föremål för fortlöpande uppmärksamhet från berörda myndigheters sida. Enligt utskottets mening påkallar motion Jo412 yrkandena 1 och 2 samt motion Jo413 yrkande 4 icke något uttalande från riksdagens sida.

Systemet med utbyteskvoter innebär att svenska fiskare får fiska torsk och lax i bl. a. sovjetiskt och polskt vatten medan dessa länders fiskare kan tråla sill och strömning i svenskt vatten. Systemet innebär enligt uppgift på det hela taget stora fördelar för svenskt fiske. Det har dock vissa nackdelar då svenska garn- och linfiskare kan störas av trålarna. I sådana fall då de svenska garnen skadats och vederbörande trålare kunnat identifieras har ersättning/skadestånd kunnat utvinnas. Utskottet avstyrker yrkande 1 i motion Jo413 med hänvisning till det anförda. Utskottet avstyrker även yrkande 2 i samma motion om samordningen av svensk fiskeripolitik. Fiskeripolitiken samordnas i själva verket inom jordbruksdepartementet, ytterst av jordbruksministern och under honom av statssekreteraren.

I motion 1986/87:Jo834 yrkar Siw Persson m. fl. (fp) att en utredning tillsätts med syfte att skapa en marknadsekonomisk utvecklingsgrupp för fiskerinäringen (yrkande 5). Utskottet vill härvidlag erinra om att riksdagen vid skilda tillfällen framhållit att frågan om uppbyggnad av en effektiv mottagning, förädling och distribution i första hand ankommer på näringen. Fiskarena har nyligen samordnat mottagningen och distributionen av fisk. Utskottet är icke berett förorda något riksdagens uttalande med anledning av motionen och avstyrker således denna.

Som framhållits i det föregående uppmärksammas vattenmiljön i Östersjön och dess inverkan på fisket i flera motioner. I tre motioner föreslås inrättandet av ett Östersjölaboratorium i Karlskrona. I motion Jo412 framhålls bl. a. att vetenskapen om vad som händer med Östersjön inte är tillräcklig. Ökad forskning är nödvändig om vi skall kunna bibehålla och utveckla detta hav som en resurstillgång för svenskt fiske. Med beaktande av att det finns "döda områden" i Östersjön måste miljöforskningen prioriteras. Ökad och förbättrad produktion av fisk ställer dessutom stora krav på att frågor som rör de biologiska förutsättningarna kommer i förgrunden. Havsfiskelaboratoriets verksamhet beträffande Östersjön bör därför byggas ut, hävdar motionären (yrkande 3). Likartade yrkanden framställs i motionerna 1986/87:Jo305 av Karl-Anders Petersson (c) och Jo413 (yrkande 3).

I sammanhanget må följande framhållas.

Riksdagen beslöt våren 1987 med bifall till regeringens forskningsproposition att ansvaret för den marina naturvetenskapliga forskningen, inkl. baslaboratoriernas hela verksamhet, bör knytas till universiteten i Stockholm, Göteborg, resp. Umeå. I samband därmed avlogs ett motionsförslag om att ett baslaboratorium bör lokaliseras till Karlskrona med forskningsansvaret lagt på universitetet i Lund (prop. 1986/87:80, UbU 26). Samtidigt avlogs motioner om inrättande bl. a. av ett havsfiskelaboratorium vid ostkusten, med hänvisning till att det i avbidan på den aktionsplan mot havsföroreningar som då var under utarbetande inte befanns lämpligt att förorda specificerade åtgärder i denna riktning (JoU 1986/87:19).

Statens naturvårdsverk har i maj 1987 framlagt en aktionsplan mot havsföroreningar vilken utarbetats på uppdrag av en i augusti 1986 tillsatt aktionsgrupp mot havsföroreningar, med företrädare för berörda verk och departement och med statsrådet Birgitta Dahl som ordförande. Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) har i augusti 1987 tillsammans med fiskeristyrelsen presenterat ett program för forskning och utvecklingsverksamhet på fiskets område, betitlat Fiskeriforskning för Sverige 1987.

I aktionsplanen slås fast att de havsområden som omger Sverige är utsatta för allvarliga miljöhot. Trots att varken belastningsnivåer för olika typer av föroreningar, eller spridnings- och effektmekanismer är fullständigt kända, är det helt klart att långtgående föroreningsbegränsande åtgärder måste vidtas både nationellt och internationellt. De svenska föroreningsutsläppen påverkar i första hand våra egna kustområden. I SJFR:s forskningsprogram konstateras att insatserna för fiskforskning i förhållande till landets storlek är avsevärt mindre i Sverige än i övriga nordiska länder. Det krävs enligt utredningen ett tillskott av medel utöver befintliga resurser. Bl. a. betonas det starkt växande behovet av marin fisk- och fiskeriforskning.

Varken i aktionsplanen eller SJFR:s program förutses någon utbyggnad av forskningslaboratorierna. Fiskeristyrelsen framhåller i sitt remissvar på aktionsplanen att fisket och havsbruket är de enda av havets intressenter som nyttjar havets biologiska produktion. Att även fortsättningsvis kunna bruka havet som en mycket viktig proteinkälla som producent av nyttiga livsmedel och för den rekreation som fritidsfisket utgör bör därför enligt styrelsen vara

det viktigaste motivet för ett renare hav. I styrelsens skrivelse betonas bl. a. att det i dag finns en stor och besvärande brist på kunskap om kustfiskbestånden. Dessa utsätts för störst miljöpåverkan samtidigt som kustfisket har fått större betydelse. Fiskeristyrelsen har därför planlagt en kustfiskeundersökning i samråd med naturvårdsverket.

För egen del vill utskottet anföra följande.

Som framgår av det anförda har riksdagen på förslag av utbildningsutskottet nyligen avslagit motioner om inrättande av ett nytt baslaboratorium för forskning på universitetsnivå. Samtidigt avslög riksdagen på förslag av jordbruksutskottet motioner om inrättande av ett Östersjölaboratorium inriktat på fiskeriverkets forskning, med hänvisning till det då pågående arbetet på aktionsplanen. I den sedermera framlagda aktionsplanen har fastslagits att våra havs- och kustområden är utsatta för allvarliga miljöhot. För att möta dessa fordras långtgående åtgärder. Några förslag om inrättande av ett nytt laboratorium återfinns dock icke. När det gäller de motionsförslag om ett Östersjölaboratorium som här behandlas bedömer utskottet att ett sådant skulle kunna göra väsentliga insatser framför allt när det gäller det kustnära fisket. Det kustnära fiskets fortsatta utveckling är i hög grad avhängigt av vattenmiljön och påverkat av föroreningar. Utskottet tillmäter dessa problem en sådan betydelse att en utbyggnad av fiskeriverkets laborativ verksamhet bör övervägas. Utskottet förordar således att frågan om inrättande av ett Östersjölaboratorium utreds med inriktning i första hand på forskning och undersökningar av kustvattenmiljön och det kustnära fisket. Utskottet utgår därvid från att en sådan utbyggnad icke får medföra någon resursminskning vid fiskeristyrelsens övriga laboratorier. Vad utskottet sålunda anför med anledning av motionerna Jo305, Jo412 yrkande 3 och Jo413 yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Enligt utskottets mening bör det i nuvarande sammanhang icke ankomma på riksdagen att uttala sig om var det föreslagna laboratoriet bör förläggas.

Enligt motion 1986/87:Jo408 (s) har de insatser som gjorts i investeringar m. m. för fiskeriförsöksstationen i Kälarne inte följts upp när medel har tilldelats för driften av anläggningen. För att göra investeringarna meningsfulla krävs att anläggningen tillförs fasta forskningsresurser.

Utskottet vill understryka vikten av den fiskeribiologiska forskningen i sötvatten mot bakgrund av insjöfiskets stora värde både som livsmedelsresurs, som sysselsättningskälla och som rekreativskälla. När det gäller verksamheten i Kälarne vill utskottet erinra om att fiskeriverket omorganiserades år 1985 (prop. 1984/85:143, Jou 32). Fiskeriförsöksanstalten i Kälarne är nu i vetenskapligt hänseende underordnad sötvattenslaboratoriet i Drottningholm som även har det vetenskapliga ansvaret för laxodlingen i Älvkarleby. En laborator vid sötvattenslaboratoriet är för närvarande placerad i Kälarne. Två forskare har anställts med medel som ställts till förfogande av SJFR resp. intjänats av anstalten genom fiskförsäljning. Enligt vad utskottet erfarit anses därmed anstaltens behov av personal vara tillfredsställt för närvarande. Planer föreligger även på vissa investeringar i anstaltens experimenthall. Med hänvisning till det anförda finner utskottet att motionens syfte i det väsentliga får anses tillgodosett. Något riksdagsuttalande påkallas således icke.

I motion 1986/87:Jo250 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) framhålls vattenbrukets betydelse i regionalpolitiska sammanhang. Enligt motionen bör tillstånd till vattenbruk i skärgården ges med etableringskontroll så att de kan komma sysselsättningen samt skärgårdsbefolkningen till godo (yrkande 6).

Vattenbruk tillhör numera de näringsgrenar som prioriteras inom regionalpolitiken. Enligt förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd kan således, efter den ändring som gjordes år 1985 (1985:648), sådant stöd lämnas till personer som bedriver eller ämnar bedriva vattenbruk. Därvid tillämpas allmänna grunder för det regionalpolitiska stödet. Utskottet finner att motionen i berörd del kan besvaras med det anförda.

I motion 1986/87:Jo416 av Elving Andersson och Kjell A. Mattson (c) erinras om att musselodlingarna i Bohuslän vid olika tillfällen belagts med försäljningsförbud med anledning av inträffade blåmusselförgiftningar. Med anledning härav yrkar motionärerna att staten ställer upp med ett särskilt katastrofbidrag till de mindre musselodlingsföretagen (yrkande 2). Vidare bör ökade ekonomiska resurser ställas till förfogande genom att utvecklingsfonderna ges möjligheter att lämna särskilda vattenbrukslån till förmånliga villkor (yrkande 4).

Utskottet har erfarit att utvecklingsfonden och landstinget i Göteborgs och Bohus län beviljat anstånd med räntor och amorteringar åt musselodlare som råkat i svårigheter i samband med försäljningsförbud på grund av musselförgiftning. Enligt utskottets mening finns det icke skäl för staten att överväga något särskilt statligt katastrofbistånd för näringen. När det gäller vattenbrukslån vill utskottet hänvisa till att riksdagen vid olika tillfällen avslagit motioner härom med motiveringen att det inte behövs fler former för statligt stöd till konsumtionsodling än de nuvarande (se bl. a. prop. 1984/85:143. JoU 32). Men det anförda avstyrks motion Jo416 såvitt nu är i fråga (yrkandena 2 och 4).

Laxfisket

I motionerna 1986/87:Jo402 av Britta Bjelle (fp) och 1986/87:Jo403 av Erik Holmkvist (m) yrkas en reglering av laxfisket innebärande förbud mot fiske med drivlinor under tiden från den 15 september till årets slut. Enligt motionärerna förstör drivlinefisket under hösten onödigtvis laxfisket. Krokfisket bör regleras så att laxen hinner växa upp till lekmogen storlek och även få möjlighet att oantastad kunna nå sitt födelsevatten, anser motionärerna.

Utskottet får anförda följande med anledning av motionerna.

Havsfiske efter lax bedrivs med drivgarn eller med drivlinor. Gällande system för drivfisket anknyter till dansk praxis: 17 m långa drivlinor – mitt på varje lina en à två krokar på en 4–5 m lång blyad tafs. I medeltal används 1800 krokar per båt och fiskedrag av den danska laxfiskeflottan sedan 1970-talets början. Ungefär denna redskapsansträngning har också satts som övre gräns vid fiske i Östersjön.

Laxutredningen (Ds Jo 1984:5) föreslog begränsningar i användandet av

drivlinor och andra redskap och begränsningar av antalet fiskande. Jordbruksministern framhöll vid behandlingen att havsfiske efter lax behöver begränsas och att begränsningen bör omfatta alla Östersjöländer. Pågående överläggningar med andra nationer om en reglering måste intensifieras och avse såväl fisket i de nationella fiskezonerna som fisket på internationellt vatten. Riksdagen anslöt sig till uttalandet (prop. 1984/85:143, JoU 32). Problemet har sedan varje år diskuterats inom den internationella fiskerikommissionen för Östersjön utan att enighet nåtts. Medlemsländerna skall i stället frivilligt söka minska uttaget av dessa fiskslag. För att skydda Östersjöns laxbestånd har fiskerikommissionen tillsatt en arbetsgrupp, vilken utarbetat förslag om konkreta åtgärder till skydd för den vilda laxstammen. Icke heller vid den nyligen hållna 1987 års session med fiskerikommissionen har parterna lyckats nå överenskommelse om en reglering av laxfisket i Östersjön.

Utskottet vidhåller den mening som uttalades våren 1985 att det för Sverige knappast är meningsfullt att företa inskränkningar i havsfisket efter lax så länge överenskommelse icke nås med övriga strandstater om begränsning av fisket. Motionerna avstyrks således.

I motion 1986/87:Jo404 av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (m) yrkas på åtgärder för att hindra olämpligt trålfiske i Väneren. Enligt motionärerna innebär det fiske som pågår hot mot de laxstammar i Väneren vilka är föremål för särskilda åtgärder inom projektet *Laxfond för Väneren*. Utskottet har med anledning av motionen inhämtat att fiskeristyrelsen, som har förordningsmakt om trålfisket, genom styrelsebeslut i maj 1987 avvisat förslag i samma riktning. Utskottet anser sig icke ha anledning ifrågasätta ett beslut som nyligen fattats av den ansvariga myndigheten. Motionen avstyrks således.

Kräfter

I motion 1986/87:Jo405 av Göthe Knutson begärs bestämmelser om begränsning av burfisket efter havskräfta, varvid icke yrkesverksamma fiskare skulle få sätta ut högst tre burar medan yrkesfiskare tillåts obegränsat antal. Utskottet erinrar om att riksdagen våren 1985 uttalade att fisket på allmänt vatten och frifiskevatten skall vara fritt för var och en i samma utsträckning som tidigare, om tillgången på fisk så medger. Om begränsningar skall ske bör de i första hand vara av generell natur (prop. 1984/85:143, JoU 32). Regeringen har mot den bakgrunden avslagit en framställning från Sveriges fiskares riksförbund att förbehålla yrkesfiskarna burfisket efter havskräfta. Med det anförda avstyrks motionen.

Enligt motion 1986/87:Jo407 av Ylva Annerstedt (fp) yrkas att riksdagen beslutar att upphäva förbudet att sälja kräftor under vissa delar av året.

Utskottet får med anledning av motionen anföra följande. Gällande förbud att fiska kräftor under viss del av året är betingat av biologiska skäl och avsett att skydda kräftstammen. Det nuvarande förbudet att sälja kräftor infördes år 1932 (långt före djupfrysningsepoken) för att underlätta kontrollen av fiskeförbudet. Enligt uppgift finns inga biologiska skäl att ha kvar saluförbudet för frysta kräftor. Bestämmelserna tolkas för övrigt så, att saluförbudet icke omfattar djupfrysta kräftstjärtar vilka får säljas året runt.

Kräfftisikeförbudet är inskrivet i fiskeriförordningen (1982:126), vilken hör till regeringens kompetensområde. Enligt utskottets mening saknas anledning för riksdagen att uttala sig i fråga om djupfrysta produkter. Motionen avstyrks.

Handredskapsfisket

Enligt motion 1986/87:Jo250 (c) bör riksdagen upphäva lagen om fritt handredskapsfiske längs ostkusten (yrkande 5). Ett liknande yrkande framställs i motion 1986/87:Jo413 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m). Enligt sistnämnda motion bör samtidigt föreskrifter fastställas om fiskevårdsområden, för att inte fiskemöjligheterna för fritidsfiskare skall försämrats.

Utskottet erinrar om att fritt handredskapsfiske längs södra ostkusten m. fl. kuststräckor och i de stora sjöarna infördes genom lagändring våren 1985 (prop. 1984/85:107, JoU 26). I samband därmed avslogs motioner om avslag på regeringens förslag. Riksdagen bör stå fast vid det beslut som då fattades. Motionsförslagen avstyrks.

I motion 1986/87:Jo409 av Bengt-Ola Rytter m. fl. (s) yrkas en utredning av förutsättningarna för fritt fiske med metspö. Utskottet är icke berett att medverka till en sådan utredning. Motionen avstyrks.

I motion 1986/87:Jo423 av Ralf Lindström m. fl. (s, m, fp, c) yrkas utvärdering av ålljustring som fiskemetod. Utskottet erinrar om att ljusterfiske som metod är förbjudet sedan år 1952. Under de närmaste årtionena efter fiskelagens tillkomst (1950) gavs dispens för ålljustringen i Blekinge skärgård. Dispensen löpte ut år 1980. Riksdagen har vid olika tillfällen avslagit motioner om återupplivande av dispensmöjligheterna (senast JoU 1985/86:19). Utskottet finner icke skäl för riksdagen att nu inta någon skiljaktig ståndpunkt. Motionen avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *fiskeripolitiken*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Jo258 yrkande 7 och 1986/87:Jo278 yrkande 7,
2. beträffande *lönsamhet i fisket m. m.*
a) att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo414 yrkandena 1, 2 (delvis) och 4,
b) att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo414 yrkandena 2 (delvis) och 5,
3. beträffande *torsken i Östersjön*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo412 yrkandena 1 och 2 samt 1986/87:Jo413 yrkandena 1, 2 och 4,
4. beträffande *utbyteskvoter m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo413 yrkandena 1 och 2,
5. beträffande *marknadsekonomisk utvecklingsgrupp*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo834 yrkande 5,

6. beträffande *Östersjölaboratorium*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet
anfört med anledning av motionerna 1986/87:Jo305, 1986/87:Jo412
yrkande 3 och 1986/87:Jo413 yrkande 3,
7. beträffande *fiskeriförsöksanstalten i Kälarne*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo408,
8. beträffande *vattenbruket i regionalpolitiken*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo250 yrkande 6,
9. beträffande *katastrofbistånd till musselodlingar m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo416 yrkandena 2 och 4,
10. beträffande *laxfisket*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo402 och 1986/87:Jo403,
11. beträffande *trålfisket i Vänern*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo404,
12. beträffande *burfisket efter havskräfta*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo405,
13. beträffande *djupfrysta kräftor*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo407,
14. beträffande *hundredskapsfisket*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo250 yrkande 5 och 1986/
87:Jo415,
15. beträffande *spöfiske*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo409,
16. beträffande *ålljustring*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo423.

Stockholm den 7 oktober 1987

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Leif Marklund (s), Ivar Virgin (m), Björn Ericson (s), Bengt Rosén (fp) och Bengt Kronblad (s).

1. Lönsamheten i fisket (mom. 2 a)

Karl Erik Olsson (c) Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Ivar Virgin (m) och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "I samband" och slutar "avstyrks således", och den del av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Överläggningar har" och slutar på s. 6 med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på fiskerinäringens betydelse för folkförsörjningen, beredskapen och sysselsättningen vid kust och skärgård som anläggs i motionen. För att bibehålla och utveckla ett livskraftigt svenskt fiske krävs att en acceptabel och stabil lönsamhet erhålls. Utskottet instämmer mot den bakgrunden i de krav som ställs i motionen om översyn av gällande normprissystem och ett eftersträvande av förbättrad lönsamhet för sill- och strömmingsfisket. Som motionärerna framhåller är det i detta sammanhang angeläget att övervakningen av fisket i den svenska fiskezonen bedrivs med stor skärpa. När det gäller utrikeshandeln med fisk och fiskprodukter är det angeläget att ansträngningar görs för att handeln med fisk och fiskprodukter mellan i första hand EG och Sverige skall ske på lika villkor. Vad utskottet sålunda anför med anledning av motion Jo414 yrkandena 1, 2 (i berörd del) och 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 a) bort ha följande lydelse:

2. beträffande *lönsamhet i fisket m. m.*

a) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför med anledning av motion 1986/87:Jo414 yrkandena 1, 2 (delvis) och 4.

2. Djupfrysta kräftor (mom. 13)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Kräftfiskeförbudet är" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärens uppfattning att gällande förbud mot försäljning av djupfrysta kräftor innebär en fullständigt onödigt byråkrati. Regeringen bör upphäva detta förbud. Vad utskottet anför med anledning av motionen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *djupfrysta kräftor*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför med anledning av motion 1986/87:Jo407.

3. Handredskapsfisket (mom. 14)

JoU 1987/88:4

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c) och Ivar Virgin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet erinrar" och på s. 12 slutar med "Motionsförslagen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som motionärerna framhåller innebär 1985 års beslut att frånta fiskerättsinnehavarna på ostkusten m. fl. kuststräckor och de stora sjöarna deras exklusiva fiskerätt vad gäller handredskapsfisket ett rättsövergrepp. Stora störningar har påvisats hos sjöfågel och småvilt i skärgården. Yrkesfisket har också störts och fått vidkännas ekonomiska förluster. Utskottet biträder mot den bakgrunden motionärernas yrkande att riksdagsbeslutet bör rivs upp och fiskerätten återlämnas till ägarna. Fiskevårdsområden bör bildas för att inte fiskemöjligheterna för fritidsfiskare skall försämrats. Regeringen bör lägga fram förslag härom. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *handredskapsfisket*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1986/87:Jo250 yrkande 5 och 1986/87:Jo415.

Särskilt yttrande

Gränsdragningen öster om Gotland (mom 2 b)

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ivar Virgin (alla m) anför:

I motion 1986/87:Jo414 framhålls nödvändigheten av att en snar lösning kommer till stånd beträffande det omstridda vattenområdet öster om Gotland, den s. k. vita zonen. På grund av att området är klassat som internationellt vatten pågår ett ohejdat rovfiske av såväl torsk som lax, vilket äventyrar bestånden, då torsken uppehåller sig där i stora koncentrationer för reproduktion och området är ett viktigt uppväxtområde för lax.

Det har t. o. m. förekommit att fartyg gjort tankrengöring utan att kunna bestraffas på grund av att vattnet är internationellt.

Vi anser därför att det snarast måste till en lösning och att de tio år som förflutit utan att resultat kunnat uppnås allvarligt har skadat fiskstammar som är av stor betydelse för svenskt fiske.

Vi vill understryka, på grundval av gällande praxis när det gäller gränsdragning mellan två strandstater, att vi anser att området är *svenskt*.

